

A.S. PUŞKIN

DƏNİŞİRƏGOR
ƏN STANSI

AZƏRNƏŞR BOKU - 1936

A.S. PUŞKIN

*Dənisi və qor
ın stansi*

AZƏRNƏŞR BOKU 1937

Cərundəgor: *I. Xanuzov*
Redaktor: *Jy. Semjonov*
Texredaktor: *I. Abdullajev*
Vədəşənd.: *X. Mərdəxəjev*
İstehsəlatə verilmış 28; VII-36.
Cəpə İmzəlanmış 14: XII-36.
Cəp İstə 1. Kəqəz formətə 72x105^{1/2}. BİR cəp İstəndə gəlmış hyrufət 23.828. Bəş Mətnuət Mydirligi Myvəkkililiği № 927. Azərnəşr № 805, S. Tİrəp 1000. Sİfəris № 602.

DƏNIŞİRƏGOR ƏN STANSI

Rejistrator kollegi,
Diktator stansi poçti.
Knjaz Vjazemski.

Ki nisə nəhləti soxdənbu dənişirəgorhoj ən stansihorə, ki nifri nisə soxdənbu uhorə? Ə qəhrəgynə minut, ki nisə talab soxdənbu əz uho u bədə knigə, əri nyvysdə həmin ə u knig bixəjrə şykəjət xyşdəərə əz tovun zulm, kubuti və dyzgunsyzi? Ki hisob nə soxdı işurə vəhşihoj ən nəvl insoni, ə borobor myrdə kyhnə xətothoj¹ sudi, jə nə bugə əxirki, qəcəq muromirə² xuno?

Ommo cyş hisdigə hisobi boşim, hərəkət soxtm əri darafdə ə hol işu və, bəlkəm, sud soxdə danystdim işurə xəjli ə rəhməərlytə. Cy çini dənişirəgor ən stansi? Həsylə həzovkəş ən cordəhymyn klass, capar gyrdə omoriho ə cin xyşdəərəvoz əncəq əz myşdho və ləkətho, və uş həmmişə nəh (ədəm hişdə ə insof xundəgorhoj mə). Cytarini vəzifəj ən i diktator, cytar jurə əri zarifəti num norəbuhorə xuno

---

¹ Kyhnə mirzohoj sudi—odly byryt ə əz xyşdə və dəşəndə ylyşygiho və ryşvət xurdəərəvoz.

² Vişəhoj muromi—ə rasdi qiroq ən nikərej Oka, məhlymly biraəho əvələdho ə qəcəqhoj xyşdəərəvoz.

knjaz Vjazemskij¹? Həsylə katorga nisdi mi? Nə ruz nə şəv rəhəti nisdi. Həmmə qəhrə, kura birihorə ə vəxd ən dorixmişijə rəh, safarci tihl misoxd ə sər dənişirəgor ən stansi. Ruzgor xub nisdi, rəh xərəbi, həjsoxdəgor nəhsi, həsbho nəse kəşirə—ommo təxsirkor dənişirəgor ən stansini. Dirmorəngə rəhgiror ə kosibə xunəj ju, dənişirənbu ə ju, ə dyşmən dənyşyhorə xuno; xubi, əgər minkin soxdə danusdgə ju əri zu xilos birə əz təkəlif nə birə qinoq; ommo əgər həsbho nə bisdogə?. Xudol cy çirə nifriho, cy çirə buləho mirixdyt ə sər ju. Ə voruşi və ə batloqi məçbur bu u əri vidovusdə məhələ-bə-məhələ; ə zyhbəjə vəxd, ə səxdə bəjə, madafađ u ə siro, əri ənçəq jə minutləş bugə rəhəti soxdə əz səs boçəh və hələruzj ən hosi birə rəhgiror. Omorəni general; dənişirəgor ən stansi lərzirə-lərzirə dorəni jurə əxiri dy trojkəhorə², kurjeriş ə ə u hisob dəri. General vənyşdə rafdəni hic əz ju soqboşiş nə gufdirə. Pənç minut bəqədə—səs zingirovl.. və feldjeger şəndəni ə sər stol ju koqoz rəhl xyşdərel.. Xub fikir dim ə həmməj ən i korho, uməhəli ə çigəj nə razijəti dyl imu pur mibu ə syq-də jəzuq bərirəvoz. Gənə jə cənd gofigəş: ə qəriş bisd sal ə pəsə-pəsəjəki, gəşdəm mə Urusijətə əz həmmə tarafhoj ju; soki həmmə

¹ P. A. V j a z e m s k i j (1792—1876)—məhlymlyje şohir ən u vəxdl və hovir ən Puşkin.

² Trojkə—sə həsbijə diliçonho.

rəhhoj pocti ə mə məhlymyt; jə cənd nəsihoj ən fəjtuncihorə mə şinoxdənym; ənçəq tək-təkə dənışirəgorhoj ən stansihoə mə nisə şinoxdənym ruj-bə-ruj, ənçəq ə tək-təkhoşurəvoz mərə kor nə biri: həvəslyjə tətirik (zapas) ən dənışgohihoj rəhi mərə imidlynym əri dorə ə kəmləjə vəxd; hələlygə ənçəq gujum ki, təj-fəj ən ə stansiho dənışirəgorho nuşu dorə omori ə fikir moxluq ə lap durgunə bynyş. İ həci inqədər byxdynləşmiş birə dənışirəgorhoj stansiho sofə sof ju dyrysdə ədomihojyt, əz divəhi qulluq vərovunhojyt, məjllynyt əri çəhmijə zindəguni, ə hyrmətgarı həjoməndyt və ambarış pulpərəs nisdyt. Əz ixdilothoşu (əz komiki ə nohoqi nisə nəgirəl soxdənbəryt rəhgirorə oqoho) mibə məsəl ovurdə ambarə həvəslyjə və nəsihətlyjə korho. Ommo əz tovun mə gufdirigə, ə gərdə vəgyrdənym ki, mə syhbət ən uhorə hyrmətlytə danusdənym əz rechoj ən hər komini bisdo cinovnik ən 6-myn klass, omorəniho ə çərgəj gərəki hykyməti.

Asont mibə varasirə ki, hisdi mərə gufdirə nəznikə şinoxəho əz hyrmət soxdənymho təjfəj ən dənışirəgorhoj stansiho. Əz rasdəkiş, jərovurd ən jəki əz uho buholyni əri mə. Ovholət jə vəxd nəznik soxd imurə, və əz u tovun fikiri mərə imuhoy əri syhbət soxdə ə həzizə xundəgorhorəvoz.

Ə 1816 sal, ə məh maj, vəqif bisdorum mə əri giroşdə əz qəriş ***ski guberni, əz

rəh, komiki izmu puc soxdə omoriho. Mə by-rym ə cyklə cin, ədənbyrym rafdə ə kazjonni həsbhorəvoz¹ və dorənbyrym myzd rəhə əri dy həsb vərs qədəri. Əz i tovun dənşirəgorhoj ən stansiho ə mə hyrmət ci nisoxdut, və ambarə vəxdho mə ə çəngəvoz qobul misoxdum u cirə, komiki, ə fikir mə rasirənbu ə mə ə duzirəvoz. Çovon və dyl-tiç birə hisdi mə ho-si mibisdorum ə xyşdəre əlcəq soxdəi və tə-səngohi ən dənşirəgor stansi, dorəngə u əxi-ri əri mə həzyr soxdə həsbhorə əri fəjtun ən hyrmətlyjə oqo. Həmin i çirə ambarə vəxd mə nə danusdum xutə birə ə u ki, taləblyjə qul girovundə əz jon mə bəry bylmərə ə sər xurək gubernatori. Izmu uş və unigəş əri mə hədətirə xuno omorə. Əz rasdəkiş, cy kor mi-jomo ə sər imu, əgər ə çigəj çəhmijə rəhətə qonun: cin ə cin mijə hyrmət soxu, xərç mibisdogə jəkiğə, məsələn: əqyl ə əqyl mijə hyrmət soxu? Cy çirə hyçətho mə-diromo! və qulho-qərəvoşho əz ki sər migyr-dyt əri bəxş soxdə xurəkə? Ommo ədəm ruj birə ə ixdilət mə.

Gərmə ruz bu. Əz stansi *** sə vərs ə u kinotə sər gyrd əri vorusdə, və jə minutigə bəqdə şur-şura voruş vəxsund mərə tə əxiri rusmulə. Ə stansi omorə rasirəmund, syfdəi

---

¹ Kazjonni həsbho—kəmhokl dəğiş birənbryt ə stansihoj pocti.

calaşmıŝı m  bu  ri zut  paltar  d giŝ soxd , dyjymyn—xosd   ri m  coj. „Əj, Dunjal—bo-  h z  d niŝir gor  n stanst,—sımovor v ni,  ri q jm qiŝ bura“. I gofhor  gufdir ki  z p s j gyrd  omor  h r j xun  v diromo j  duxd rl  h ci cord h sal ho v  vidovusd  vadarafd   siro. Gyz li ju mihtijor hiŝd m r . „I duxd r tyni?“ pyrsyrym m   z d niŝir gor stanst. — „Duxd r m ni, —  ohov do u  z xyŝd  razim nd  bynyŝ voz; — ommo i  ir   qylm ndi, i   ldi ki, b h m   r hm tlyj  d d j xyŝd  omori“. In o u s r gyrd  ri nyvysd  koqozhoj r hi m r , v  m  myxŝyl b sdorum   sur thor  f m soxd l, komihoki varajund buho xomuŝ  ommo xuŝhol  xun j jur . Uho burbund nbyryt torix  n j h lmiŝ  kuk .   syfd l hyrm tlyj  pir  m rd   s r ju  r xci v    t n ju h bo v ri  d j h rzo soxd  n sokit   vovn , komiki t r -t h di  d j qobul soxd   z pir  m rd boruxo soxd lho v  kis j pul .   unig  ocuq burbund  omori  z r h vadarafd j  h r k thoj  n  vovn  kuk: u nyŝd    pyŝoj stol,   ojl nm j ju durgun  dusdho v  bih j  z nho.  z u b q d ,  z r h vadarafd   vovn,   t n ju ŝ hi v    s r ju s kyn   llyap v ri,  d j xorund  xughor  v  b xŝ soxd    iŝur voz xur k ;   sif t ju  d j burbund  omor  k l  q mlyi v  p ŝmung rir .  xird  sur tho burbund ni vog ŝd  omor l jur    jon b b ; r hm r  b b    s r ju h min h  u  r xci v    t n ju h min h  u h -

bo vərı vidovusdə vədirromorəni ə pyşorəhi
 ju: jəhəlmişə kuk poldı ə sər suqra zaniho;
 və həci vədi birəni ki, uoqdə oşpəz kyşdəni
 coqə gusələre, və kələi biror ju xəbər vəgyr-
 dəni əz qulho-qərəvoşho səbəb ən i çirə şori-
 rə. Əz zir hər surətlə mə xundum lojloqlyə
 şirohoj nemsirə. Həmməj ən uho tə imuhoiş
 mundət ə jor mə, həmcin həcu, cytar mundət-
 gə ə jor mə qəzəcəho ə babzaminəvoz, krovat
 ə ala-alajə pərdərəvoz və yzgə cihogə, byryt-
 ho u vəxd ə ojlənməj mə. Dirənym, həci
 imuhoirə xuno, xyşdəni səhib xunərə, pənçoh
 salə ədomirə, çunsoq və myhkəmə mərə, və
 durazə savzə sertuk jurə ə sə midalhorəvoz,
 vəbyrytho ə sər rang-rafdə lenthə.

Hələ dyrysd pul ən kyhnə fəjtuncimərə dorə
 nə varasdəbyrym, Dunja vogoşd omo ə simo-
 vorəvoz. Cyklə nazcijə duxdərlə əz dyjymyn
 dənışgoh varasi ju əri mə xuş omorəlrə, u
 fuşənd qoşhoj ən dyryçdə kovrə cymhoj xyş-
 dəre; mə sər gyrdym əri ixdilət soxdə ə ju-
 rəvoz, u çohob dorənbu mərə ə çigərlyirəvoz,
 ə təhər, dynjoh dirə duxdər. Mə təkəlif sox-
 dum ə bəbəj ju jə pəjələ pynçə; Dunjarə mə
 dorum jə caşkə coj, və hərəsjmu əjəki sər
 gyrdim syhbət soxdərə, həci midani ki, imu
 əjəkirəvoz sad sal şinox birim.

Həsəho əz zurəvoz həzyr byryt, ommo mə-
 rə nisə voisdənbu əri çirə birə əz dənışirəgor
 ən stansi və duxdər ju. Əxirdə mə soqboşi
 soxdum ə işurəvoz; bəbəj duxdər rəh—nik-bu

gufdi əz mə, və xyşdəni duxdər rəh soxd mə-
rə tə hərəbə. Ə siro mə poisdym və ixdiyor
xosdum əz ju əri moc soxdə jurə: Dunja razi
bisdo... Ambarə mocho midanum şumordə mə,

Əz u vəxd ki, ə i kor myxşyl bisdorum,

ommo jəkiş nə hişdi ə mə həci ambarə vəxd,
inqədər xuşə jərovurdi.

Giroşdut jə cənd salho, və ovholət ovurd
məmə həmin hə ə u rəh, və həmin hə ə u
çigəho. Ə jor mə omo duxdər ən kyhnə də-
nişirəgor ən stansi və fikir soxdəngə ki, ta-
zadən mivinyum gufdirə jurə, şor bisdorum.
Ommo, mə fikir soxdum ki, kyhnə dənişirə-
gor ən stansi, bəlkəm, dəgiş biri; ə hisobəvoz
Dunja i səhət ə şyvəri. Həmcin myrdəl ən u
və həmcin ən unigəş giroşd əz fikir mə, və
mə ədənbryym nəznik birə əz stansi*** ə piş-
-pyşokijə qəmlyə hissijətirəvoz. Həsəho po-
isdyt ə pyşoj xunələj pocti. Ə xunə darafdə-
mund, mə u səhət şinoxdum surəthorə, bur-
bundənbryytho torix ən jəhəlmişə kukə; stol
və krovat poisdənbryyt hə ə pyşotərinə çigə-
ho; ommo ə sər pənçərəho diyə gylho
nə vəbryyt, və cor kino həmmə ədənbryyt
burbundə lap kyhnəl və səliqəsyzirə. Dəni-
şirəgor ən stansi xisirəbu ə zir pusti; omorəl
mə xəbər soxd jurə, u vəxyşd ə poj... I bu
həmin hə u Sineon Virin; ommo cy çirə pir
birəbu ul Təjtə u nyvysdə vəgyrdə koqoz rə-

hi mərə, mə ədənbəyrym dənişirə ə sipi birə-
 byrytho mujhoj sər ju, ə luqonə qyçə-qyçi-
 hoj ən əz zurevoz cirə nə omorə ruj ju, ə
 monquz birə kəmə r ju—və qədərsyz həçois
 mundum, cytar sə cor sal danusdigə carundə
 u çirə myhkəmə mərde ə pələmyrdə pirə mərđ.
 „Şinoxdimi ty mərə?—pyrsiry m mə əz ju,—
 imu əjəki kyhnə şinoxəhoim“. — „Birə mi-
 danu,—ə qəhr ə dyl dəriyə qəmgynirəvoz
 çohob do u;—inço kələ rəhi; ambarə rəh-
 girorho omori rafdi əz jon mə“. — „Duxdər ty
 Dunja soqimi?“ pyrsiry m mə gənə. Pirə mərđ
 durdomoqlı bisdo. „Xudo danusdə“, çohob
 do u.—„Həci vədi birəni ki, u ə şyvəri?“ guf-
 dirym mə. Pirə mərđ xyşdəre vənorə həci bur-
 bund ki, gujgə nə şiniri pyrsyş mərə və ə
 jovoşə səsəvoz xund gənə pəsəj koqoz rəhi
 mərə. Mə burriry m hərəj pyrsyşhoj mərə və
 hişdym coj vənorə. Vojgəj korə danusdəi sər
 gyrd əri nərəhət soxdə mərə, və mə imid doş-
 dənbəyrym ki, pynç ocmiş misoxu gufdirə zu-
 hun ən kyhnə şinoxəj mərə.

Mə jəhəlmiş nə bisdorym: pirə mərđ əz
 təkəlif soxdumho pəjələ nəh nə soxd. Mə di-
 rənry m ki, rom ocmiş soxd durdomoqlıj jurə.
 Ə dyjymyn pəjələ u dilovər bisdo; ə jor ju
 omorum, jə nə bugə həci burbund, gujgə ki,
 ə jor ju omorum. və mə danusdum əz ju ov-
 holətə, komiki ə u vəxd ambar myxşyl soxd
 fikir mərə və kori soxd ə mə.

„Jəhəni işmu şinoxdənəbirət Dunja duxdər mə-
 rə?—sər gyrd u.—Ki nisə şinoxdənəbu urə? ox,
 Dunja, Dunjal cy çirə duxdər bul Kiş mijjo-
 mogə, həmmə təhərif mido, hic kəs xərəbi
 jurə nigufdi. Oqoho mibəxşiryt jurə, bəhzi
 jəlluq, bəhzi guşvorho. Rəhgirorə oqoho ə
 qəsdəvoz mipolsdyt ə vohnej nohor soxdə,
 ommo həqiqəti ju, ənçəq əri ambartə ə ju dən-
 şirəl mipolsdyt. Birənəbu əzuni vəxdlio, oqo cənd
 qədər qəhrəgyniş mibisdogə, jurə dirəngə jo-
 voş mibisdo və ə rəhmədylirovəz gof misoxd
 ə mərovəz. Bovor misoxit mi, oqo: kurjerho,
 feld-jegerho ə jurəvoz nim səhət, nim səhət
 ə ixdilət mumundut. Xunə ə sər ju polsdəbu;
 cyrə vəgyrdə, cyrə norə, cy həzyr soxdə, ə
 həmmə mirasi. Ommo mə, kyhnə əqylsyz, ə
 gyzəli ju dənşirə varasdə nisə danusdənby-
 rym, bəhzi vəxdho, şori mərə qədər nisə bi-
 rənəbu; mə nisə xosdənbyrym-mi Dunjal mərə,
 mə nisə xyrrənbyrym-mi naz-nyhbət balaj mə-
 rə; nəbu-mi urə zindəguni? Nəh, u gof nisdj,
 əz bədbəxdj virixdə nibu, cy ə qismət dərigə
 u birənini“. İnço u sər gyrd əri ocuq ixdilət
 soxdə əri mə dərd xyşdərə.—Sə sal əz i py-
 şotə, jə karaz, ə zimistujə şəhongum, dənşi-
 rəgor ən stansi ə sər taza knig rizho kəşirə
 vəxd, duxdər juş ə pəsəj gyrdə omorəbuho
 hərəj xunə ədənəbu əri xyşdə buluşəj duxdə,
 omo polsd jə fəjtun, və rəhgiror ə sər ju pə-
 pəx cərgəzi, ə tən ju şinel dovhol, ə şol pu-
 cundə omorə diromo ə vitoq, həsbho talab soxdə.

Həsəho həmmə ə rəh dəbyryt. I xəbərə şini-
 rəngə safarci ədənəu əylynd soxdə səs xyşdə-
 və qırmoçə; ommo Dunja ə i çirə səhnəho xutə
 buho, vidovusdə vədfrəmo əz pəsəj pərdə və
 ə xuşirəvoz ruj bisdo ə rəhgiror ə i pyrsyşə-
 voz: nisə voisdəmi urə hər cy giri xurdə?
 Dunja omorəi həmmişəirə xuno kori soxd.
 Qəhr ən rəhgiror giroşd; u razi bisdo əri gu-
 zət soxdə həsbhərə və zakaz do əri xyşdə-
 nohor şəhongumi. Tarə, durazə mujlyə pəpəx
 xyşdəre vəgyrdə, şolə vəkəndə və şinelə kə-
 şirə duzətmiş soxdə, rəhgiror vədi bisdo çə-
 hile, işkəbələ gusərə xuno ə sijəhə biqhorə-
 voz. U ə həng ədomi xunəmund ə vitoq ən
 dənşirəgor stansi və sər gyrd əri ə kəjfəvoz
 ixdilət soxdə ə jurəvoz və ə duxdər jurəvoz.
 Xurək norə omo. Ə i həreluq həsbho omo-
 rut, və dənşirəgor ən stansi bujruq soxd ki,
 u səhət, nə xorundə, dəbəsdyt işurə ə kibit-
 kəj' rəhgiror; ommo vogəşdəngə, ofd u çəvo-
 nə kukə, lap ə xyşdə nə dəriyə hol dəgəşdə-
 buho ə sər dəsdukkə: ovhol ju xərəb bisdo,
 sər ju dord do, ə rəh ofdorə rafdə minkin
 nəbu... Cytar soxdə gərəkil dənşirəgor ən
 stansi bujurmış soxd ə ju krovat xyşdəre, və
 həci qəror soxdut ki, əgər ovhol azarly xub-
 tə nə bisdogə, i ruzigə səbəhmundə ədomi
 fyrsorə bijov ə S*** əri həkim.

---

¹ Kibitkə—ə xumnej sər gyrdə fəjtun.

Ə i ruzigə hovo j gusar dijəş xərəbtə bisdo. Ədomi ju suvor birə ə həsb rafid ə şəhər əri həkim. Dunja bəsd sər jurə ə jəlluqəvoz, tar soxdə ə syrkərəvoz və nyşd ə dərzəkori xyşdərəvoz ə jon krovat ju. Azarly əki dənışirəgor ən stansi nolə mikəşi və hic gof nisoxd, ommo dy caşkə kofe hənçi, və hə həcu nolə zərə-zərə zakaz do əri xyşdə xurək. Dunja əz jon ən u hic çiro nisə birənbu. U hər minut ov xosdənbu, və Dunja ovurdənbu əri ju əz həzyr soxdə limonad xyşdə. Azarly tar misoxd lovhərə, və hər bo, qədəhə vogordundə, əri razijəti xyşdərə burbundə ə quvotsyze dəs xyşdərəvoz mişisi dəs ən Dunjarə. Pyşoj ci xurdə həkim omo. U fəm soxd puls azarlyrə, gof soxdə ə jurəvoz ə zuhun nemsı və urusi məhlym soxd ki, jurə ənçəq sokiti gərəki gufdirə və dy ruz bəqdəygə əri ən u həməl mijov ofdorə ə rəh. Gusar dəşənd ə dəs ən u bisd pənç monət əri ə jon ju omorəi, və təkəlif soxd urə əri nohor soxdə ə jurəvoz; həkim razi bisdo; hərдышу xurdut ə kələ iştohəvoz, hənçiryt jə butilkə şorob və ə kələ razijətirəvoz çiro bisdorut dy əz jəki.

Giroşd gənə jə ruzigəş, gusar lap ə xyşdə diromo. U ambar dyl şor bu, hərə nə dorə zarifət soxdənbu goh ə Dunjarəvoz, goh ə dənışirəgor ən stansirəvoz; fid zərə xundənbu məhəniho, ixdilot soxdənbu ə rəh girohərəvoz, nyvysdənbu koqozhoj rəhişurə ə knig pocti və həci xuş omo əri rəhmədylə dənışirəgor ən

stansi ki, ə səjymyn ruz həjfbəri omorənbu jurə əri çiro birə əz xuşə rəhğirorə mihmuj xyşdə. Ruz jəkişəbot bu; Dunja ədənbu həzyr birə əri ə killisə rafdə. Əri gusar həzyr bisdo kibitkə. U soqboşi soxd ə dənişirəgor ən stan-sirəvoz, ə dəs lovirəvoz vərzund jurə əri ə xunəj ju polsdəi və qinoqluq; soqboşi soxd həmcin ə Dunjarəvoziş və təkəlif soxd əri bərdə jurə ə kibitkəj xyşdərəvoz tə killisə, komiki bu ə qiroq dih. Dunja məhtəl mundəbu cytar soxugə... „Əz cy tərsirə ty? gufdi əz u bəbə;—həzətlyjə oqo gyrg nisdiki, xuru tyərə; vənəyş əri ty tə killisə“. Dunja nyşd ə qəriş kibitkə ə jon gusar, qulluqci ju voşənd xyşdərə ə sər jə til kibitkə, həjsoxdəgor fid zə, və həsbho zuri ə rəh ofdorut.

Jəzuqə dənişirəgor ən stansi nisə varasirənbu, cy təhər ju xyşdən ju ixdiyor dogə duxdər xyşdə Dunjarə əri vənəyşdə rafdə əjəki ə gusarəvoz, cytar u həci kur bisdo, və cy birəbugə u vəxdi əqyl jurə. Nim səhətiş nə giroşdəbu, sər gyrd əri dyl xyşdərə xurdə, fikirho soxdə, və sokitsyzi həci jurə ə dəs vəgyrd ki, u sabur nə soxd, və xyşdəni ju rafd ə jon killisə. Omorəngə ə jon killisə, u di ki, moxluq lov biri rafdi, ommo Dunja vədi nə bu nə ə məhələj killisə nə ə pyşoj qopuj killisə. U zuri-zuri darafdə ə qəriş killisə: kəşuş ədənbu vədromorə əz killisə; şomoş ədənbu kyşdə şəhəmhərə. dy pirə zənho hələmiş ədənbryyt təfilo xundə ə kynç; ommo Dunja

nə dəbu ə kilisə. Jəzuqə bəbə əz corəsyzi çyrəhət soxd əri pyrsirə əz şomoş, omorəbugə Dunja ə kilisə. Şomoş, çohov do ki, nə omorəbu. Jəzuqə bəbə vogəşd rafd ə xunə nə zində, nə myrdə. Jə təkə imidlə mundəbu urə: Dunja əz əqyl buşi ən çəvonə hymyr xyşdə fikir soxdı, bəlkəm, əri rafdə tə u stansigə, ə kominçoki zihisdənbu jurə xoc kəştrəngə num noriho dədəj ju. Ə həzoblyjə təşvişirəvoz guzət soxdənbu u vogəşdə omorəi trojkərə, ə sər komiki u fyrsorəbu jurə. Trojkə nə vogəşd. Əxirdə pyşoj şəhongum omo vədiromo təhno və sərxoş ə lap zobunə xəbərəvoz: „Dunja əz u stansi giroşd rafd ə gusarəvoz ə u sər“.

Pirə mərd vətovusdə nə danusd bədbəxdı xyşdəre; u hə u səhət dəgəşd mund həmin hə ə sər ən u krovat, ə cyçoki di dəgəşdəbu çəvonə furmundəgor. Imuhoj dənşirəgor ən stansi vərovurd soxdə həmmə ovholətə, ə sər ofdo ki, u azarly nəbu, ənçəq vənorəbu xyşdəre gufdirə. Jəzuq vətovusdə nə danusd səxd dəgəşd; urə vənorut bərdyt ə S*** və ə çigəj ju vəhdəly tohin soxdut jəkigərə. Həmin hə u həkim, komiki omorəbuho ə jon gusar, xos soxdənbu həmin jurəş. U bovorini do dənşirəgor ən stansirə ki, çəvonə kuk lap çunsoq bu, və hə umuhoj ə sər ofdorənbu u əz tovvun bədə fikir ju, ommo əz qirmoç ju tərsirə, səs nə soxdəbu. Duz gufdirənbugə nemes jə nə bugə voisdənbu urə ənçəq təhərif dorə xyşdəre əz tovvun kələ varəşirəgor birəl xyşdə,

ommo u hic ja kemiş bugə təsəlimi nə do ja-
 zuqə azarlırə. Hə ja bobot əz azar ə xyşdə
 diromorə, dənişirəgor ən stansi minət soxdə
 vəgyrd əz poctmejstr ən S*** dy məhi vəxd
 və, ə hic kəs ja gofiş nə gufdirə əz tovun
 mətləb xyşdə, pojədə ə rəh ofdo rafd ə pəsəj
 duxdər xyşdə. Əz koqoz rəhi u danusdənbu
 ki, rotmistr Minskij rafdəbu əz Smolensk ə
 Peterburg. U trojkəci, komiki bərdəbuho jurə,
 gufdirənbu ki, Dunja ə rəh həmmişə girisdəbu,
 cənd qədər, vədi bugəş ə vojəj xyşdərəvoz
 rafdəl ju. „Bəlkəm, — fikir soxd dənişirəgor
 stansi, — ovurdum mə ə xunə əz rəh vadarafdə
 vərələj mərə“. Ə i fikirəvoz omo rasi u ə Peter-
 burg, poisd ə polk Izmajlovi, ə xunəj unter-
 ofitser¹, hərzo birəbuho əz qulluq dovhoi, py-
 şotəho ə jurəvoz əjəki qulluq soxdəbuho, və
 sər gyrd əxtərmiş soxdəirə. Zuri danusd u
 ki, rotmistr Minskij ə Peterburgi gufdirə və
 zihisdəni ə traktir Demutovi². Dənişirəgor ən
 stansi fikir soxd əri rafdə ə jon ju.

Səvəhmundə əz səhəri omo u ə pyşoi vi-
 toq ju və təvəqə soxd əri məhlym soxdə ə
 hyzətlyjə oqo ki, ja kyhnə soldat ədəj təvəqə
 soxdə əri dirə jurə. Nikər dovhoi, ə qolub dərijə
 cəkməhorə təmliz soxdə, məhlym soxd ki, oqo
 ədəj rəhəti soxdə və unə-gyrə əz səhət jazdəhi

¹ Unter-ofitser—kələl zəfrujə cin.

² Traktir Demutovi—məhlymlyjə gostinitsəj Peter-
 burg ə u vəxd. Ə traktir Demutovi həmmişə furamorənbu xyş-
 dəni Puşkinij.

pyşotə hic kəsə qobul nisə soxdə. Dənişirəgor ən stansi rafd və ə tohın soxdə vəxd voğəşd omo. Minskij xyşdəni ju vədiromo ə jon ju ə tən ju xələt və ə sər qırmizinə pəpəx məxbəri vəri. „Cy gərəki tyrə, biror?“ pyrsi u əz ju. Dyl pirə mərd dyşi, əz cymhoj ju hərsho rixdyt, və u ə lərzirə səsəvoz gufdi ənçəq: „Hyzətlyjə oqo, rəhm xudolrə bər ə mə!..“ Minskij zuri dənişi ə u, jəlov gyrdə, gyrd əz dəs ju, dirovund ə kabinet və qılı soxd dərə. „Hyzətlyjə oqo!—gufdi pəsəj gof xyşdərə pirə mərd:—əz hərəbə ofdonuho puc hisobı, dit ə mə, hic bugə, jəzuqə Dunjaləj mərə. İşmu ki siroi birəjt əz ju, puc məsoxit jurə ə nim-nohoqi“.—„Birə kor pəsəvo nivogərды,—gufdi çəvonə kuk ə kələ cəşmişirəvoz;—təxsirkorym ə pyşoj ty və şorum əri mihilloi xosdə əz ty; ommo fikir məsox ki, mə Dunjarə midanym şəndə gufdirə u bəxdəvər mibu, ədəm tyrə bovorinə gof dorə. Əri cyi tyrə u? U mərə xosdəni, u vədəkyrdi əz jor pyşotərinə hol xyşdərə Nə ty, nə u—işmu furmuş nisoxt i vəqif birihə korə“. Bəqdə, cyrə bugə şişirə ə qul ju, u vokurd dərə, və dənişirəgor ən stansi, xyşdəni ju nə danusd, cytar ju omorə vədiromogə ə kuca.

Xəjli vəxd mat birə mund u ə çigəj xyşdə, əxirdə di u ə qəriş bəşqul ən qul xyşdəpucundə omorə koqozhorə; u vədəşənd uhorə və lov soxd jə cənd donə qyç birə pənçoh monətihorə. Gənə hərs rixdyt əz cymhoj ju hərshoj

ən nərəzizətıl U sıqımış soxd ə kəf dəs xyşdə, şənd işurə ə sər kuca, voşışi ə dovon cəkmərəvoz və ə rəh ofdo... Rafd jə cənd lyng, poisd u, fikir soxd... və vogəşd omo... ommo ə unço pulho dijə nə bu. Jə xub gəjmiş birə çəvonə kuk, dirəngə jurə, vidovusd ə jon fəjtunci. tərə təhədi nyşd və boçəh zə: „Həj soxl..“ Dənışirəgor ən stansi nə vidovusd ə pəsəj ən u. U fikir soxd əri vogəşdə rafdə ə xunə ə stansi xyşdə, ommo əz rafdəi pyşotə jurə voisdənbu jəboləş bugə viny jəzuqə Dunjaj xyşdə, əri ən i kor, dy ruz bəqdəjgə vogəşd omo u ə jon Minskij; ommo nikər dovhoi gufdi əz u ə qəhrəvoz ki, oqo hic kəsə nisə qobul soxdə, ə sinərəvoz zərə vədəşənd urə əz pyşoi vitoq və hə ə viniju səxd pyşo soxd də. Dənışirəgor ən stansi poisd, poisd—əxirdə rafd.

Həmin hə ə i ruz, şəhongum, u ədənbu rafdə əz Litejni¹ xundə varasdə təfiloj xyşdə, ə kilisə. Birdən əz pyşoj ju zərə giroşd jə cyklə varaisdə fəjtunlə, və dənışirəgor ən stansi şinoxd Minskirə. Fəjtunlə poisd ə pyşoj jə sə mərtəbəlyjə xunə, lap ə pyşoj qopu, və gusar zuri varafd əz sylvəj ju. Bəxdlyjə fikir vərəmo həjəbo ə muvəh ən dənışirəgor stansi. U vogəşd, və tuş birə ə fəjtuncirəvoz— „Ən kini biror, həsb?—pyrsi u, —ən Minskij nisdimi?“ — „Hə həcuni, —çohov do fəjtunci, —əri cyi

---

¹ Litejni—num kuca.

tyrə? — „Jə gofi: oqoj ty bujruqsoxdı ə mə əri bərdə əki Dunjaj ju koqoz, ommo mə furmuş soxdəm ə cyço zihisdəgə Dunjaj ən u“. — „Ini ə inço, ə dyjymyn mərtəbə. Dir birəj ty, biror, ə koqoz tyrəvoz; imuhoj u xyşdən ju ə jon Dunjai“. — „Qəjqu nısdı, — gufdı dənışirəgor ən stansi ə nə varasirənljə hərəket dyləvoz, — soqboşi, əri ə sər vəngəsdəl, ommo mə kor məra misoxum“. Və ə l gofəvoz varafd u əz sylmə.

Dərho qılı byryt; u zıng zə, jə cənd sekund əri ən u giroşd ə təngə dyljə guzətləmişirəvoz. Əcor səs soxd, dəre vokurdut əri ju. „Inço dəbirə Avdotjə Simjonovna?“ pyrsi u. „Inçoi, — çohob do çohilə duxdər — qərəvoş; — əri cy gərəki tyrə u?“ Dənışirəgor ən stansi çohob nə dorə darafd ə zal. „Həməl nijov, həməl nijov! — boçəh zə ə pəsəj ən u qərəvoş; — əki Avdotjə Simjonovna qınoqho dəri“. Ommo dənışirəgor ən stansi, guş nə vənərə, rafd rəh xyşdəre. Dy syfdəi vitoqho torik byryt, ə səjymyn tovuş dobu. U nəznik bisdo əz ocuqə dər və poisd. Ə qəriş vitoq, lap rac varajundə omorəbuho, Minski nyşdəbu ə fiki-rəvoz. Dunja, gəjmiş birə ə bəhəmə jaravuşlyjə modəvoz, nyşdəbu ə sər jon ən kyrsi ju, suvorəci ə sər jəhər anglijəi xyşdə vənysyhorə xuno. U ə nazysməndirəvoz ədənəbu dənışirə ə Minski, vopucundə-vopucundə sijəhə qir-qirə mujhoj jurə ə sər tov dorənbyrytho əngyşdhoj ju. Jəzuqə bəbə! Hic jə vəxdış

duxdər ju ərı ju inqədər gyzəl nə omorəbu; u əz xyşdə bixəbərı ədənbu həz soxdə əz u. „Kini unço?“ pyrsı Dunja, sərə tik nə gyrdə. U hə səssyz poisdəbu. Çohob qobul nə soxdə, Dunja tik gyrd sərə...və ə boçəhəvoz ofdo ə sər xollncə. Səhmysdə Minski şənd xyşdəre ərı vəxyzyndə jurə və, bİrdən dirəngə ə ləhəj dər kyhnə dənışırəgor ən stansirə, hişd Dunjarə və rafd ə jon ən u, əz qəhr lərzirə-lərzirə. „Cy voİsdə tyrə?—gufdi gusar əz u, dəndunə qirinçı soxdə;—ərı cy ty ə hər çigə ə pəsəj mə gəşdə, ə təhər qəcəq? nə bugə tyrə voİsdəni mərə kyşi? Hojdı əz inçol“ və ə quvotlyjə dəsəvoz gyrdə əz jəxən pİrə mərd, hyl zə vədəşənd jurə ə sər sylmə.

Pİrə mərd omo ə mənzil xyşdə. DUSD ju məsələhət no ərı ju şykəjət soxu gufdİrə; ommo dənışırəgor ən stansi fikir soxd, corəsyz hisob soxdə fikir soxd ərı dəs vəgyrdə rafdə. Dy ruz bəqdəjgə rafd u əz Peterburg pəsəvo ə stansi xyşdə və gənə sər gyrd vəzİfəj xyşdəre. İni imuhoj səjymyn sali,—gufdi u varasdə gofhoj xyşdəre,—cytar mə Dunjasyz zİhis-dənymgə, və cytar əz ju jə xəbər-ətər nİsdİho. Zİndəİgə, nİsdİgə, xudo danusdə jurə. Çyr-bə-çyr voqİfəİho bİrə. İ duxdər hə təhno syfdəl və əxİri nİsdİ komİrəkİ furmundə bərdİho lutİjə rəhgİror, ommo jəkəm doşdə, bəqdə şəndİ. Ambaryt əzunİho ə Peterburg, əqylsyzə çohİlə duxdərho, İmburuz ə qəriş atlas və məxbər, ommo səvəh, mİviniki, ədət kucərə çaru zərə ə gİsnə-bİrəhnə-

hoj ən duxonirəvoz. Həci fikir misoxl bəhzi vəxd ki, Dunjaş həmcin həci ədəj puc birə gufdirə, uməhəli corə syzi gynoh misoxl və qovrərə mixohi əri ju...”

I çirə bu ixdilot ən dusd mə, kyhnə dənşirəgor ən stansi ixdilot, komiki ambarə karazho burra omorənbu ə hirkəlyə hərshorəvoz, komithorəki, pokurdənbu u ə bəl xyşdərəvoz, cytar ki, Terenteic ə gyzələ nəqyl ən Dmitrijev¹. I hərsho əz jə taraf tazalanmış birəbyryt əz çəhəti pynç, əz komiki təjtə ixdilot xyşdərə varədə pənç pəjlə voşəndəbu; ommo cytarış bugə, uho səxd kori soxdut ə dyl mə. Əz u çiro birə bəqədə, xəjli vəxd mə nə danusdum furmuş soxdə kyhnə dənşirəgor ən stansirə, ambarə fikir soxdum mə əz tovun jəzuqə Dunja...

Jə kəm vəxd əz i pyşotə, giroşdəngə mə əz * * * , ə jor mə omo dusd mə; mə xəbər danusdum ki, u stansi ə cyçoki nacalniki soxdənbu u, puc soxdə omorəbu. Ə pyrsyş mə: „Zindəi mi kyhnə dənşirəgor ən stansi?“ hic kəs dorə nə danusd mərə razilyə çohov. Mə qəror soxdum əri rafdə ə şinoxəjə taraf, vəgyrdym əz xəvlətə həsbho və ofdorum ə rəh əri rafdə ə dih N.

I kor vəqif bisdo ə poliz. Xokistər rangl-jə dumanho ədənbyryt pucundə asmurə; əz bəcin birə səhroho ədənbu kufdə xinikə vorvori, bardə ə xyşdərəvoz qirmizinə və zərdə vəlghorə əz sər ə rəh ju rast omorənbryrytho dorho. Mə omorum rasiryım ə dih pyşoj ofto

¹ I. I. Dmitrijev—(1760—1837)—Şohir.

qarqi və poldym ə Jon xunəlj pocti. Ə siro (ə kominçoki jə vəxd moc soxdəbu mərə jə-zuqə Dunja) vədiromo jə qolinə zən, və ə pyrsyşoj mə çohob do ki, kyhnə dənıştrəgor ən stansi jə sal əz l pyşotə myrdi, ə xunəlj ju nışdi pivəduşun, və ju zən ən pivəduşuni gufdirə. Mə həjibəri soxdum əri nohoqə rəh mə və əri ə nohoqi xərç soxdumho, həfd monət.— „Əz cy myrd u əxi?“ pyrsiry mə əz zən pivəduşun.— „Əz pijonskəl, oqo“, çohob do u — „Ə cyço qovrə soxdət urə?“ — „Ə pəsəj dih, ə jon rəhmətlyjə zən ju“. — „Nibumi bərdə mərə ə sər qovrəj ən u?“ — „Əri cy nibu. Əj, Vankal vəssi ə nazurevoz vozi soxdəjho. Bura ə oqorəvoz ə sər qovrəho, burbun ə jy qovrəj dənıştrəgor ən stansirə“.

I gofhorə gufdirəki, ə tən ju tyrtyrə pal-tarho vəbuho kuk, syhr və şəfd vidovusdə vədiromo ə jon mə və u səhət bərd mərə ə pəsəj dih.

— Şinoxdənəbiri ty rəhmətlyrə? — pyrsiry mə əz ju ə rəh.

— Cytar nisə şinoxdənyml U ə mə dydyk oyc soxdərəş vomuxdi. Ambarə vəxdho (monuhoty kovudl) u vogəşdəngə əz duxon, imu mividovusdim ə pəsəj ju: „Kələbəbə, Kələbə-bəl funduk!“ — u mibəxşi imurə. Həmmişə ə imurəvoz vozi misoxd.

-- Rəhgirorho hic ə jor ovurdənytmi urə?

— Imuhøj rægtirrho kêm birë; bæhzi væxd omorënihoş kumækci sudjê omorë, urë ki, ê myrdëhorëvoz kor ju nîsdi. Ini hëminon omorëbu jê xonum, ommo pyrsirëbu êz tovun kyhnê dënişirëgor ên stansi vë ê sër qovrëj juş rafðëbu.

— Komi xonum? pyrsiry më ê vojgêj danuşdëirëvoz.

— Lap racë xonum,—çohob do kuk;— omorëbu ê u karët şëş hësbi vënyşdë, ê sê cyklê oqolêho vë ê xorundëgor işurëvoz, vë ê jê sijehê sêglërëvoz; vë hëki gufdiryt ê ju êz tovun myrdël ên kyhnê dënişirëgor stansi, usêhët u girisd vë gufdi êz hëilho: „Nyşit sokit, më buram ê sër qovrêho“. Mërë voisdënbu buram burbunum ê ju. Ommo xonum mugu; „Më xyşdën më rêhê şinoxdënym“. Vë jê şohi nyqrëiş do mërë—îçirê rëhmëgyne xonum bul..

Imu omorim ê sër qovrêho, birëhnêjê çigë, ojlënmêj ju capar nê birë, ê xochoj tæxtëirëvoz koşdë omorë, jê tækê dorlêş nêh. Ê hy-my r më nêdirëm më êzini moqbunê qëbyrysdy.

— Ini qovrëj ên kyhnê dënişirëgor stansi,— gufdi êz më i hëil, voşëşdë xyşdërê ê sër tæpëlêj qumi, ê sër komiki dëzërê omorëbu sijehê xoc ê surët mysirëvoz.

— Xonumiş ê inço omorëbu?— pyrsiry më.

Omorəbu,—çohob do Yanka:—mə, dəntşirəbyrym ə u əz dur. U dəgəşd ə inco, və həcici dəgəşdə mund xəjli məhəl. Bəqdə, xonum rafd ə dih və horəj zə kəşuşə, də jurə pul və rafd, ommo mərə də jə şöhi nyqrəl—təhərifiyə xonum bul“

Məş dorum kuklara jə şöhi və dilə həjfbəri nə soxdum nə əz tovun rəh mə, və nə əz tovun xərc soxdəbyrymho hofd monət.
